

Villiintyneisiin kissoihin liittyvä lainsäädäntö

Villiintyneisiin kissoihin liittyviä säännöksiä on kirjattu useaan lakiin, muun muassa eläinsuojelulakiin (247/1996), metsästyslakiin (615/1993) ja terveydensuojelulakiin (763/1994).

Eläinsuojelulain 5 §:n mukaan hoidossa olevaa eläintä ei saa jättää hoidotta tai hylätä. Metsästyslain 85 §:ssä on nimenomaisesti kielletty kotieläimeksi otetun kissan heitteillejätö ja hylkääminen. Sekä eläinsuojelulaissa että metsästyslaissa kissan hylkääminen on säädetty rangaistavaksi teoksi.

Eläinsuojelulain 15 §:n mukaan kunnan tehtävänä on huolehtia alueellaan irrallaan tavattujen ja talteenotettujen koirien ja kissojen sekä muiden vastaavien pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten tilapäisen hoidon järjestämisestä. Talteenotettua eläintä on säilytettävä vähintään 15 päivän ajan, minkä jälkeen kunnalla on oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopettaa eläin. Hallituksen esityksen eläinsuojelulaiksi (HE 36/1995) 15 §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan eläinten säilytysajasta seuraavasti: ”Ehdotuksen mukainen säilytysaika olisi vähimmäisaika, jonka tulisi täytyä ennen kuin säännöksessä tarkoitettuihin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä. Kiinniotettuihin villiintyneisiin kissoihin voitaisiin kuitenkin soveltaa mitä metsästyslaissa on säädetty”.

Metsästyslakia sovelletaan lain 1 §:n mukaan metsästyksen lisäksi muun muassa rauhoittamattomien eläinten pyydystämiseen ja tappamiseen. Lain 5 §:ssä luetellaan riistaeläimet ja rauhoittamattomat eläimet. Pykälän 3 momentin mukaan villiintyneeseen kissaan sovelletaan, mitä rauhoittamattomista eläimistä säädetään. Rauhoittamattoman eläimen pyydystämisestä ja tappamisesta säädetään tarkemmin lain 7 luvussa.

Metsästyslain 48 §:n mukaan alueen omistajalla tai haltijalla on oikeus pyydystää tai tappaa alueellaan oleva rauhoittamaton eläin. Vastaava oikeus on myös alueen metsästysvuokraoikeuden ja metsästyslupan haltijalla. Rakennuksen omistajalla tai haltijalla on oikeus rauhoittamattoman eläimen pyydystämiseen tai tappamiseen silloin, kun eläin tavataan rakennuksessa tai sen pihapiirissä. Rauhoittamattoman eläimen pyydystämisessä ja tappamisessa on noudatettava niille metsästyks- ja eläinsuojelulainsäädännössä säädettyjä vaatimuksia. Metsästyslaissa on siis säädetty oikeudesta villiintyneiden kissojen pyydystämiseen ja tappamiseen, mutta ei velvollisuudesta ryhtyä tällaisiin toimiin.

Terveydensuojelulain 31 §:ssä säädetään terveyshaittaa aiheuttavien vahinkoeläinten hävittämisestä. Vahinkoeläimiksi katsotaan muun muassa villikissat. Liiallisessa määrin lisääntyessään vahinkoeläimet voivat aiheuttaa eri syistä terveyshaittoja. Eläimissä lisääntyvät taudinaiheuttajat voivat tarttua ihmiseen ja aiheuttaa tauteja. Vahinkoeläimet voivat sisätiloihin pesiytyessään lisätä tilojen yleistä epähygieenisyyttä.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi velvoittaa kiinteistön tai yleisen alueen omistajan (kunta tai valtio) tai haltijan ryhtymään tarvittaessa toimenpiteisiin terveyshaittaa aiheuttavien vahinkoeläinten hävittämiseksi kiinteistöltä tai yleiseltä alueelta. Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi siis kohdistaa veloitteen myös kunnan sille toimielimelle, joka hallinnoi yleisiä alueita. Tämän lisäksi kunnan terveydensuojeluviranomainen voi määrätä kunnassa yleisesti tarpeellisista toimenpiteistä vahinkoeläinten hävittämiseksi, mikäli niiden voidaan katsoa levittävän tauteja tai muutoin aiheuttavan terveyshaittaa. Määräys voisi koskea sekä yksityistä että yleistä kiinteistöä tai aluetta.

Villiintyneen kissan erottaminen karanneesta lemmikistä

Eläinsuojelulaissa ja metsästyslaissa ei ole tarkemmin määritelty, milloin kissaa voidaan pitää villiintyneenä. Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on hallituksen esityksestä metsästyslaiksi antamassaan mietinnössä (MmVM 7/1993 vp) todennut, että villiintynyt kissa voidaan tunnistaa muun muassa ulkoisten tuntomerkkien, käyttäytymisen ja elinpiirin perusteella. Valiokunta on katsonut, että villiintyneenä on pidettävä kissaa, joka hankkii ravintonsa luonnosta oman pihapiirinsä ulkopuolelta.

Eviran näkemyksen mukaan tapauskohtaisesti tulee kuitenkin aina huolellisesti arvioida, onko kyseinen yksilö omistajaltaan karannut lemmikki vai luonnossa itsenäisesti elävä villiintynyt kissa. Arvioitaessa kissaa tulee tapauskohtaisesti huomioida sen ulkoiset tuntomerkit, käyttäytyminen ja elinpiiri. Villiintyneen kissan ulkoinen olemus on esimerkiksi yleensä kotikissaa epäsiistimpi. Villiintyneen kissan turkki saattaa olla huonosti hoidetun näköinen ja likainen, kissalla voi olla ruhjeita tai muita vammoja, kissa saattaa olla laiha ja sillä voi olla merkkejä helposti kissasta toiseen tarttuvista virustaudeista tai ulkoloisia. Luonnossa itsenäisesti elävä villiintynyt kissa suhtautuu ihmiseen yleensä pelokkaasti ja usein myös aggressiivisesti. On kuitenkin huomioitava, että suhteellisen lyhyenkin aikaa karkuteillä ollut kissa voi melko nopeasti alkaa sekä ulkoiselta olemukseltaan että käyttäytymiseltään vastaamaan villiintynyttä kissaa.

Luonnosta tavatun kissan kiinniotto, kuljetus ja säilytys

Jos huolellisen arvioinnin jälkeen kissa todetaan villiintyneeksi, metsästyslain edellä todettujen säännösten ja eläinsuojelulain 15 §:n perustelujen perusteella kunnalla ei ole velvollisuutta säilyttää sitä viittätoista vuorokautta, vaan kissa voidaan lopettaa välittömästi. Eläinsuojelulain 15 §:n lähtökohtana on siis tilapäisesti poissa omistajansa hallinnasta olevien eläinten hoidon järjestäminen. Sen sijaan villiintyneiden kissojen hoito tai lopetus tulisi järjestää muilla tavoin.

Yksittäisen kissan kiinniottajan voi kuitenkin olla vaikeaa arvioida, onko kiinni otettu eläin kotikissa vai villiintynyt kissa. Tällöin lienee viisainta toimittaa kissa kunnan osoittamaan talteenottoipaikkaan, jossa kissa on myös mahdollista tutkia tatuoinnin tai mikrosirun varalta. Jos talteenottoipaikkaan tuotu kissa todetaan villiintyneeksi, voidaan se lopettaa metsästyslain säännöksiä soveltaen, eikä eläinsuojelulain 15 §:n 2 momentin mukainen säilytysaika tule sovellettavaksi. Lopettaminen on tarkoituksenmukaista etenkin tilanteessa, jossa säilytys aiheuttaisi villiintyneelle kissalle eläinsuojelulaissa kiellettyä tarpeetonta kärsimystä.

Villiintyneen kissan kiinniottamisesta aiheutuneista kustannuksista Evira toteaa, että kunnalle tai millekään muullekaan taholle ei ole säädetty velvollisuutta ottaa kiinni tai kuljettaa löytöeläintaloon villiintyneitä kissoja. Kunnat voivat kuitenkin halutessaan tarjota tai ostaa löytöeläinten noutopalveluja, ja käytännössä monet kunnat ovatkin näin toimineet.

Luonnosta tavattu vahingoittunut tai sairas kissa

Jos luonnosta tavattu kissa on vahingoittunut, sairas tai muutoin avuttomassa tilassa, tulee löytäjän ryhtyä eläinsuojelulain 14 §:n mukaisiin toimiin. Eläinsuojelulain 14 §:n mukaan sairaista, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa kotieläintä tai muuta ihmisen hoidossa olevaa eläintä on joko itse autettava tai ilmoitettava eläimestä sen omistajalle tai hoitajalle taikka kunnaneläinlääkärille, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalle viranhaltijalle tai poliisille. Jos 2 momentissa mainittujen henkilöiden tavoittaminen on kohtuuttoman vaikeaa ja jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, saadaan se lopettaa. Saman pykälän mukaan myös sairaista, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä on pyrittävä auttamaan. Jos eläin on kuitenkin sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, eläin on lopetettava tai on huolehdittava siitä, että se lopetetaan.